

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN.
ELŐFIZETÉSI ÁR ERRE AZ ÉVRE 25 LEU.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
AZ „E. G. E.” AGRÁR SZAKOSZTÁLYÁNAK TAGJAI INGYEN KAPJÁK.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, ATILA-UTCA 10. SZÁM.

Az agrár reformra vonatkozó utasítások.

Legutóbb Petrini Emil az agrár komite elnöke aláírásával az összes megyei bizottságokhoz az agrár reform alkalmazására vonatkozó utasításokat tartalmazó rendelet érkezett. A rendelet, mely 79. §-ból áll, az első 44. §-ában oly intézkedéseket tartalmaz, melyeket jó tudni a gazdáknak is, ezért ezt a részt szószerinti fordításban alább közöljük. A 45—79. §-okban foglalt rész ismertetését, mely állami mérnökök és földmérő vállalkozók cím alatt az ezeknek szóló munkálataira vonatkozik, minthogy nem közérdekű, mellőzzük. A rendelet szövege a következő:

1 §. Minden megyében a szükséghez képest lehet egy vagy több megyei bizottság.

Mindentűt a megyei bizottság áll: a) A törvényszék elnöke által kinevezett bíróból. b) Két elméleti és gyakorlati gazdasági ismerettel bíró kiküldöttből, kiket a prefektus javaslatára az Agrár bizottság nevez ki. c) Megyei gazdasági tanácsosból vagy helyetteséből. d) Egy vagy több jegyzőből, kiket a törvényszék elnöke a bírók vagy más képesített hatósági személyek közül nevez ki.

Ugyanezen szabály szerint minden tagsági osztályban egy egy helyettes is választandó. Szükség esetén a bizottság specialis becsőt is alkalmazhat. A bizottság elnöke a bíró. A bizottság szavazat többséggel határoz, egyenlő szavazat esetén az elnök szavazata dönt.

I. A megyei bizottság teendői.

2 §. 1) A megyei bizottság az utolsó fokon ítél: a) A helyi bizottságoktól kapott ügyekben a beírásra vonatkozó esetleges kifogások, vagy pedig a birtokba helyezési táblázatból kimaradás felől. b) Véglegesen megállapítja a föld osztásban részesítendő listáját.

2) Mint elsőfokú hatóság ítélkezik minden olyan ügyekben, melyek a törvény alapján hatáskörébe esnek, nevezetesen: a) Határoz az összes kisajátítási ügyekben. b) Meghatározza az arányt és megállapítja a kisajátítási árat. c) Határoz az összes részesedési ügyekben. d) A részesedésre vonatkozó összes végleges határozatokat végrehajtja.

3 §. A megyei bizottsági tagok abban a megyében, ahol mint ilyenek működnek, nem lehetnek érdekelték, sem mint kisajátítottak, sem mint részesedők. Nem lehetnek egyenes rokonl viszonyban, a mellék ágon a negyedik fokig, és a sógorság második fokáig és azon

esetekben, hol rokonaik érdekelve vannak nem vehetnek a tárgyalásokon és határozatokon részt az említett fokig. Ilyen esetekben az érdekelték helyetteseikkel lesznek kicserélve. A megyei bizottsági tagok, kik e cikkely értelmében érdekelve vannak, az ülés határidejének kitűzése után azonnali jelentést tesznek az elnöknek arról, hogy milyen mértékben vannak érdekelve. Joga van az elnöknek visszautasítás esetén a helyetteseikkel kicserélni őket.

4 §. Az elnök a bizottság és az iroda főnöke, megállapítja az ülések határidejét, vezeti az összes tárgyalásokat, szemlélt és hitelesíti a jegyzőkönyvet. A bizottság összes tagjai, a becslők és mindazok, a kik tárgyalásokon részt vesznek, kötelesek a tárgyalások vezetésére és menetére való tekintettel az elnök rendelkezéseire alkalmazkodni, lévén neki kötelessége az összes dolgok és tárgyalás jó menetéről gondoskodni. E célból megilletik az üléseket vezető elnököket a polgári perrendtartásban megállapított összes diszkretionális jogok.

5 §. Az elnök kötelessége, az igazolt eseteken kívül, bármiféle halasztás megakadályozása és gondoskodni arról, hogy egy tárgyalási idő alatt az összes ügyek elintéztessenek. A tárgyalások megszakítása, vagy más ülésre halasztása csak technikai okokból, vagy előre nem látott más oly nehézség közbejötté miatt engedhető meg, melyet momentán megszüntetni nem lehet. Ha a bizottság valamelyik tagja, aki állami hivatalnok is, saját hibája miatt a megállapított időben nem jelenik meg, a megkezdett munkát nem teljesíti vagy nem végzi el, ezzel szemben az elnöknek megintési joga van, ismétlés esetén pedig az illetékes felsőbb hatóságnak felelősségre vonás céljából jelentést tesz. Ha a tárgyalás vagy a munkálatok megszakittainak, vagy elhalasztatnak a megyei bizottsági tagok, vagy a vállalkozó földmérő hibája miatt, a kik nem állami hivatalnokok, az elnöknek jogában áll jegyzőkönyvileg kötelezni őket az okozott költségek viselésére, a bizottság teljes ülésén 1000 leig büntetheti az illetőt. Ez az összeg a teljesített munkálatokért a vádlottat megillető összegből vonatik le, vagy közigazgatási úton hajtatik be az állam számlájára az agrár reform kiadásainak fedezésére.

6 §. Ha az érdekelt felek, a tárgyalás alatti viselkedésükkel meggátolják a munkálatokat, vagy nincsenek abban a helyzetben, hogy keresetüket fenttartsák, a kellő felvilágosításokat megadhiassák, az elnök egy újabb rövid határidőt tűz ki és kilátásba helyezi egy meghatalmazott szerződését, ki őket képviseli. Ellenkező esetben meghallgatásuk nélkül fognak határozatot hozni.

7 §. A falusiakkal (parasztokkal) való megegyezés, valamint a birtokos, vagy jogos helyettese által tett bármily jegyzőkönyvre tett nyilatkozat, valamint a mulasztásuk is, az örökösökre illetve jogutódokra ugyanolyan jogerővel bírnak.

8 §. A szolgálmi jog nem akadályozza meg a kisajátítást, ezen jogok fentartását, vagy új szolgálmi jog alkotását a megyei bizottság határozza el, következésképp a lehetőség szerint megszünteti, vagy nem alkot új szolgálmi jogot.

9 §. A reális jogok a kisajátítást nem akadályozhatják meg. Az ingatlan a kisajátítási értékkel lesz kicserélve. Az érdekelték az ellenértékkel szemben a meglévő törvény alapján érvényesítik jogaikat.

10 §. Akkor, ha a gondnok kinevezése szükségesnek mutatkozik, azt a megyei bizottság elnöke nevezi ki ügyvédnek, vagy más alkalmas egyének közül, kiknek lakóhelyük abban a községben, esetleg járásban, vagy megyében van, melyben az ingatlan fekszik. Az illetők kötelesek elfogadni s mint ilyenek működni. Az ügy érdekében, az érvényben levő polgári törvények rendelkezései alapján, általában visszautasítás esetén a gondnokok ezen hivatal elfogadására kötelezhetőek, ha pedig igazolatlanul mulasztanak 1000 leig terjedő bírság alá vetetnek, valamint a hibájukból okozott halasztással felmerült költségek megfizetésére kötelezhetőek.

11 §. Ha egy hozott határozatra a gondnok fellebbezett, időközben pedig megjelenik az érdekelt (az, a kit a gondnok képvisel) és ő is fellebbez, az érdekelt fellebbezése vétetik tekintetbe.

12 §. Abban az esetben, mikor a gondnok több közös érdekeltet képvisel ugyan abban az ügyben, és a feldolgozás alatt egy, vagy több megjelenik közülök, a jelenlevőknek joguk van saját érdekeiket megvédeni, akár személyesen, akár meghatalmazottjuk útján, a gondnok minden esetben a távollevők érdekeit védelmezi és e hivatal alól nem menthető fel csak akkor, ha az érdekelték személyesen, vagy specialis megbízottjuk által mind megjelennek.

13 §. A mennyiben a jelen utasítás más-kép nem rendelkezik, a kisajátítás folyamán az érvényben levő rendelkezések megfelelő módon alkalmazatnak az összegyűjést és szétosztást illetőleg.

14 §. A föld felosztás és kisajátítás folyamán a nyomozó eljárási rendszer alkalmaztatik, azaz az illetékes szervek hivatalból elrendelhetnek minden vizsgálatot és a törvény szellemének megfelelőleg intézkedhetnek még akkor is, ha a felek nem is kérik, vagy tiltakoznak.

15 §. Az összes idézéseknél, melyek által a felek tudomására hozzák a tárgyalás idejét, rövid kivonatban tárgyalandó vagy döntés alá kerülő ügyet is tartalmazniok kell.

16 §. A kisajátítás folyamán az összes tárgyalásokra megidézendő az összes birtokosok, kik a telekkönyvbe be vannak vezetve. Ha lakóhelyük ismeretes, az idézés kézbesítés végett, arra a helyre küldendő a mennyiben az az egyesített Románia határain belül fekszik. Ha címük ismeretlen, vagy az egyesített Románia területén kívül van, a község házára küldött idézővel, hol a kisajátítandó ingat-

lan van, törvényesen meghívottaknak tekintetnek. A községi előjáró a községi szervezet által megpróbálja az idézőt kézbesíteni a birtokosnak, vagy törvényes meghatalmazottjának. Ha a primár az illetékesnek nem tudja kézbesíteni az idézőt, az idézőt kiragasztatja a községházára, hol a kézbesítés napjától 15 napig áll kiragasztva, ebben az esetben jegyzőkönyv véteik fel, melyet a megyei bizottsághoz terjeszt be. Ebben a jegyzőkönyvben kimutatja, hogy a tulajdonos lakóhelyét nem találta meg és a helységben törvényes képviselője sincsen, a kézbesítést nem eszközölhette. Ebben az esetben a tárgyalás ideje úgy állapítandó meg, hogy az idéző kiragasztásától a tárgyalásig legalább 30 napi időköz legyen.

17. §. Ha a telekkönyvbe bevezetett birtokos meg van halva, vagy kiskorúak, vagy gyámság alatt vannak, megidézendők az örökösök, az ismert gondnokok, vagy gyámok, valamint az illetékes árvaszék.

18. §. Ha a kisajátítandó területen vasut, vagy országút van, értesítendő a legközelebbi vasutigazgatóság, valamint a megyei építészeti hivatal. Ha erdő, vagy hegyi legelő van, értesítendő a legközelebbi erdőigazgatóság. Ha folyam rendezési munkálatok, lecsapolási, öntözési, parterősítési munkálatok, halászatra berendezett tavak vannak, ezek a munkálatok akár folyamatban vannak, akár csak tervezve, az illetékes folyam-mérnöki hivatal értesítendő.

19. §. A fent jelzett eseteken kívül, a megyei bizottság minden speciális esetben köteles a törvény előírása szerint az agrár bizottság kolozsvári osztályát kérni, hogy a szükséges becselőket kiküldje.

20. §. A község román elnevezése mellett a megyei bizottság által megszerkesztendő iratokon kiírandó a régi uralom alatti neve is. Magától érthető, hogy az összes iratokra rávezetendő a megye és járás neve, de csak románul.

21. §. A megyei bizottság úgy a kisajátításról, mint az értékelésről és birtokbahelyezésről egy-egy jegyzőkönyvet vesz fel. Ennek a jegyzőkönyvnek a bevezető részben tartalmaznia kell a tárgyalás tárgyát és ezt folytatni kell a hányszor ennek szüksége mutatkozik.

22. §. A megyei bizottság határozata nyílt ülésen hirdetik ki és ettől a rendelet törvény 19. cikkelyének előírása szerint számíttatik az a 15 nap, mely alatt a fellebbezés beadandó.

23. §. A kisajátításra vonatkozó határozatok ár megállapításnál, birtokbahelyezésnél a törvény nevében indokolt ítélettel hozatnak, jelezve az indokolásban a rendelet-törvény jogos rendelkezéseit, mely a megyei bizottságot a határozat hozatalára készítette. A megyei bizottság más összes határozatai, melyek a közbenső eljárás rendelkezéseit illetik, végzés alakjában hozatnak, ezek ellen a fellebbezés csak a fellebbezés lényegének kereteiben történhetik.

II. Kisajátítási eljárás.

24. §. A megyei bizottság, miután a helyi bizottságtól a 1920 május 27.-én 21842 sz. utasítás alapján összeállított birtokbahelyezési kimutatást meg fogja kapni, meghatározza az ítékezés idejét és a saját székhelyén ítékezni fog, mint utolsó hatóság a beírásra vonatkozó esetleges kifogások, vagy pedig a birtokbahelyezési táblázatból kimaradás felől. Végül megállapítja véglegesen a 3911/919. és 2478/920. rendelet-törvény 33., 34. és 39. cikkely rendelkezéseit

nek megfelelőleg a birtokbahelyezésre jogosultak névjegyzékét. Az így megszerkesztett táblázatok ellátandók a végleges megállapítás záradékával. A felmerült tévedések feletti határozatok indokolandók minden egyes esetben, az idézett rendelet-törvény 39. §-ában előírt érdemes, vagy nem érdemes kivételével. A nem érdemes esetekben indokolás nélkül csak megemlíti a 39. §-t. Ennek a cikkelynek szellemében hozott határozat titkos ülésen hozatik.

25. §. A birtokbahelyezési táblázat végleges megállapítása után, a megyei bizottság átvizsgálja az egész iratsomót, valamint a helyi bizottság által eredetiben küldött jegyzőkönyveket a két másolattal együtt. Az eredeti iratfárra helyezik, egy másolat az Agrár bizottság kolozsvári osztályának, a másik másolat a gazdasági tanácsnak küldendő. Megfogják állapítani, hogy a helyi bizottság munkálata tartalmazza-e az összes adatot, mely a kisajátítás megkezdéséhez szükséges és a mennyiben lényeges kiegészítő adatokra volna szükség, pótlás végett az iratsomó vissza küldendő a helyi bizottsághoz, vagy maga hivatalosan végzi el a kiegészítést, szükség esetén a helyszínére speciális megbízottat küld ki.

26. §. Ha a helyi bizottság irataiból az fog kitűnni, hogy a tulajdonosnak más megyében, vagy ugyanazon megyében más birtoka is van — hol több megyei bizottság van — ezeknek a bizottságoknak mindenikétől kér felvilágosítást, megtudandó, hogy az 5-ik cikkelynek megfelelő és milyen terjedelmű ki nem sajátított részt hagytak.

27. §. Ha az iratsomó ki lesz egészítve, a bizottság elnöke megállapítja az ülést, a melyen a kolozsvári földmérési felügyelőség egy mérnökének is részt kell vennie. A megyei bizottsági elnök az ülések idejéről, idejében értesíti a földmérési felügyelőséget, minden ülésre jelezve a szóban levő községet és birtokot, hogy a felügyelőség delegátusa idejében elkészülhessen a szükséges adatokkal. Ezen az ülésen a megyei bizottság megállapítja: a) Ha a törvény alapján a kisajátítás megengedhető. b) Ha az állami mérnök meghallgatása után egy régebbi mérés alapul vehető, vagy az az eset forog fenn, hogy új felmérés szükséges.

28. §. Ha a helyi bizottság által megszerkesztett jegyzőkönyv a tulajdonos és a falusiak közötti megegyezést tartalmazza, vagy ha a megyei bizottság a kisajátítást megengedhetőnek véli és a meglevő térképek használatát megengedi, kiküldi a delegátusát, aki a bizottság mellé rendelt állami mérnökkel és a község primárjával a kisajátítandó részt kijelöli és a határait részletesen megállapítja, ez alkalmal mindenik parcellát megjelölve bevezeti a helyrajzi számot. A megyei bizottság ugyanakkor a telekkönyvi hivatal felhívja, hogy a kisajátítandó területekre jegyezze be az állam kisajátítási jogát. A megyei bizottság delegátusa rendszerint, ha lehetséges, a bizottság elnöke.

29. §. Ha a megyei bizottság a kisajátítást megengedhetőnek tartja, és nem engedi meg a meglevő térképek felhasználását, akkor egy földmérő vállalkozót szerződhet, aki a megbízást a megyei bizottságtól kapja, hogy a szóban levő birtokot egészben vagy részben felmérje. A munkálatok elvégzése után a vállalkozó földmérő jelentést tesz a megyei bizottságnak, amely a kolozsvári földmérési felügyelő-

ségtől a munkálatok felülvizsgálására egy mérnök kiküldését kéri.

30. §. Amennyiben a kisajátítandó területen a határt illetőleg, vitás esetek, barázda kiigazítás, vagy sommás visszahelyezés forognak fenn a megyei bizottság a feljelentőt utasítja, hogy 15 nap alatt igazolja a per benyújtását, mert ellenkező esetben a birtokba helyezés, vagy kisajátítás a tényleges birtoklás alapján történik. A felek közötti vita nem akadályozza meg a munkálatokat. A vitásterület értéke az adóhivatalnál teendő le, az érvényben levő szabály szerint.

31. §. A falusi községekben a megyei bizottság kiküldötté a helyszínén vizsgálja meg a helyi bizottság munkáit, kiegészítve egy esetleges successiv kisajátításra vonatkozó összes adatokkal (rt. 4. §.), mert a rendelet-törvény 35. §. alapján a jogosultak kérhetik az agrár bizottság előzetes beleegyezését.

32. §. Városokban, bánya-, ipar-, fürdőtelepeken a megyei bizottság a városi tanácstól adatokat kér a terület nagyságára, ami a törvény 1 cikkelye alapján tekintetbe veendő a város lakásainak szaporítására, az ipar és kereskedelmi minisztertől azon terület nagyságára vonatkozó adatokat, mely a meglevő intézményeknek szükséges, valamint a melyek esetleg ezután szervezettek. Hasonló esetekben a megyei bizottságok a vonatkozó rendelet-törvény 17 §-a alapján kiegészítendő a szükséges speciális táblákkal.

33. §. A megyei bizottság delegátusa hasonlóan összeírja azokat az összes beltelkeket a városokban, bánya-, ipar-, fürdőtelepeken, a melyeken 1919 január 1-től nem építkeztek, a mennyiben a helyi bizottság által nem lettek volna összeírva.

34. §. A rendelet-törvény 5 §-a alapján, a megyei bizottság megvizsgálja és megállapítja a helyszínén a ki nem sajátított birtokrészt, a melyet a birtokosnak jogában van választani. Ezt a választást úgy kell eszközölni, hogy úgy a kisajátított, mint a ki nem sajátított rész gazdasági szempontból minél jobban kihasználható legyen, megkísérlendő, hogy mindenik rész lehetőleg összefüggő legyen.

35. §. A megyei bizottság delegátusa megállapítja a tulajdonos kisajátítás mentességi jogát, a rendelet-törvény 2 és 4 §-a és az előző szabályzat szerinti határok között, egy részt annak a fiának számára, aki 1918 dec. 1-én a gazdasági tanulmányait elvégezte és gazdasággal foglalkozik, vagy ugyan ezen célból megkezdte tanulmányait.

36. §. Ha a birtokos több birtok felett rendelkezik s a megyei bizottság értesítést kapott, hogy más megyében az 5 § szerinti kisajátítatlan része maradt, a rendelet-törvény értelmében az egész birtok kisajátítandó.

37. §. A megyei bizottság delegátusa hasonlóan annak is utánna jár, hogy 1918 okt. 18-a után az összbirtokból adtak-e el részt és mekkora terjedelműt. Ezek az eladások, a mennyiben a Kormányzó tanács 1149/A és 1150/A számú a Gaseta Oficiala 23/919 számában közhírré tett rendeletei alapján jóváhagyattak, a ki nem sajátított részekből a tulajdonos részére levonatnak. (rt. 6 cikkely).

38. §. A rendelet-törvény 7 cikkelye alapján a megyei bizottság delegátusa megállapítja, hogy a birtok összbirtokosai 1914 jul. 31-ig tényleg megvoltak-e osztotva vagy nem. Hasonlóan megállapítandó, hogy az össztulajdonosok férj

és feleség, vagy szülő és gyermek és milyen arányban részesek.

39. §. A megyei bizottság delegátusa, a mennyiben a helyszínére való kiszálásáig a tulajdonos és a falusiak közt az árra nézve megállapodás nem történt volna, megpróbálja ezt létesíteni, ha ez nem sikerül, átnezi az összes adatokat erre vonatkozólag a rendelet-törvény 20 §. figyelembe vételével. A kisajátítandó föld értékelése kat. holdanként, osztály és minőség szerint eszközözlendő.

40. §. A megyei bizottság a helyszínére küldött delegátus működése alapján határozza meg az ítélezési határidőt a polgári eljárás szabályai szerint az érdekelt felek meghívásával. A határozat nyilvános ülésen és minden egyes birtokra külön hozatik.

41. §. Az ítélet rendelkező részében a kisajátított föld a telekkönyv szerint tüntetendő fel a tulajdonos nevének, községnek, rend- és helyrajzi számnak megjelölésével, valamint az esetleges felosztásokkal is azon térképről, melyet a kisajátítandó terület kijelölése alkalmával készítetett az állami mérnök. Feltüntetendő az a földrész is, mely kisajátításmentesen marad a birtokosnak. Mindkét esetben a telekkönyv szerint jelzendő a terület nagysága kat. holdakban.

42. §. A megyei bizottság ítélete — a kisajátítás, a kvóta megállapítás és a terület megválasztása tekintetében, — a sérelmes fél által 15 nap alatt a Főtanácsához intézett fellebbezéssel támadható meg. Az állam, birtokosok, érdekelt falusiak, hitelezők, zálogjogosok, hasznélvezők és mindazok, kiknek valami más reális joguk van betáblázva, a megyei bizottság határozatát a kisajátítási árat illetőleg joguk van megtámadni a táblához való fellebbezéssel 15 nap alatt. Hitelezők, zálogjogosok, hasznélvezők és mindazok, kiknek valami más betáblázott joguk van, még abban az esetben is joguk van fellebbezést benyújtani, ha a tulajdonosok és a falusiak az árra nézve megállapodtak.

43. §. A 15 napos fellebbezési határidő azoknak, a kik jelen vannak az ülésen hozott határozat idejétől, azoknak pedig, a kik távol vannak a Gazeta Oficiala-ban való közzlési időtől számított. A határozat kihirdetésén jelen levő birtokosnak és a falusiaknak joguk van a határozatot írásban kikérni, a mely esetben a fellebbezési határidő a kézbesítés napjától számítandó.

44. §. A megyei bizottságok az iratokat, iratcsomókat és a levéltárt a telekkönyvi rendtartás szerint kezelik.

Termesszünk nemesebb-fajta csipkebogyót.

(Folytatás.)

Az almarózsán kívül ajánlhatom még ugyanezen célra a *japán csipkerózsát*, vagy *Regel-féle rózsát*, a *Rosa rugosa var. Regelliana** nevű rózsát, a melynek egészen más a növése, szára, levele, virága és bogyója. Ez a japán származású rózsza sokkal bujább növésű, bokra erős és hatalmas, a miértis nagyon alkalmas élő sövényül. Miután erős a sarjadzó képessége, azért könnyen terjed és zárt, hézag-talan sövényt képes alkotni, azonkívül pedig töszasztás útján könnyen szaporítható. Szára kevésbé fás, inkább húsos, vastag, de azért erős

* Nevét *Regel Ede* szentpétervári növénykerül igazgató tiszteletére kapta.

és kemény, felülete pedig hatalmas tűskefegyverzettel van borítva, a mi sövényül való alkalmazhatóságát még fokozza. Szárán u. i. nagy, egyenes és igen szúrós tűskéi mellett még egész sereg apróbb tűskéje és sok még kisebb sertéje is van, úgy, hogy egész tűske- és sertéerdő borítja a felületét. Levelei, a melyek élénk zöld színűek, egészen mások, mint a nálunk elterjedt rózsafajoké, mert igen vastagok, feltűnően fényesek, vaskosabb alkotásuak, súlyosabbak és ellentállóbbak. Virágai, bár szintén csak egyszerűek, de igen nagyok, szépek, rózsaszínűek és nagyon kellemes illatúak. Figyelemre méltó továbbá, hogy míg az almarózsza csak egyszer nyílik évente, rendszeren június havában, a mikor egy-két héten keresztül sűrűn borítja a sok virág a rózsza bokrát, azon túl pedig keresve sem találhat az ember rajta nyíló virágot, addig a Regel-féle rózsza már májusban kezd nyílni és azután majdnem egész nyáron keresztül virágzik, virágai pedig nagyobbak, szebbek, díszesebbek és sokkal illatosabbak, mint az almarózsáéi. A Regel-féle rózsza bogyói még nagyobbak, mint az almarózsáéi, átlag 2 cm. átmérőjűek, sőt sokszor akad köztük 2¹/₂ cm. átmérőjű is. Ezek a bogyók nagyon húsosak és a belőlük készült íz rendkívül finom ízű. Míg az almarózsza bogyóin feltűnő hosszú vastag fejes serték állanak, addig a Regel-féle rózsza bogyói sima felületűek, fényesek és szőrtelenek. A bogyók tetején igen feltűnő a virágnak a kehelye, a mely állandóan megmarad és a bogyó tetején mintegy koronát képez.

Az almarózsza bogyóin egy pár év óta nálunk egy sajátságos betegség mutatkozik, a melyről az irodalomban nem találtam feljegyzést. A mint u. i. a bogyók pirosodni kezdenek, a bogyók oldalán hófehér színű penészhez hasonló foltok mutatkoznak. Az ilyen bogyó olyan, mintha mésszel megpreckelték volna. Ez a fehér folt, bár csak a bogyó héját támadja meg és belsejét épségben hagyja, azért mégis elértéktelenti a bogyót, mert a foltos bogyót el szokták dobni. A fehér folt a bogyón azonban nem penész, nem gombaeredetű, hanem a szösz betegségnek, az rineumnak egyik sajátságos esete. A fehér foltot u. i. nagyon finom apró szőrök alkotják, melyek igen sűrűn nőttek ki a bogyók bőr szövetéből és egész sűrű kergel, mintegy bundát képeznek a bogyó felületén. Ezen sűrű szörképződés okozója valami parányi atka lesz, a mely azon a helyen élőszködik, de a melyet még nem sikerült megtalálnom. A csipkebogyónak ezen sajátságos fehér foltosságát eddig csakis az almarózsza bogyóin láttam, a többi rózsafélék bogyói eddig mentesek maradtak tőle. Lehetséges, hogy az almarózsán is csak nálunk lépett fel ez a betegség, más helyen és más vidéken az almarózsza bogyói is tiszták maradtak.

A harmadik fajú rózsza a *fehervirágú japán csipkerózsza* a *Rosa rugosa var. alba*, a melynek talán még nagyobbak a bogyói, mint a többieké. A fehér virágú japán rózsza olyanféle, mint a Regel-féle rózsza. Levele, szára, virága és bogyója egészen olyan, mint a Regel-féle rózsáé, csak hogy a virága fehér színű. Bogyóiból ugyanolyan finom rózsaszínű főzhető, mint az előbbi két rózsafaj bogyóiból. A fehér virágú rózsza azonban nálam mindig igen törpe maradt, bokrai alacsonyok és nem bokrosodnak, azért ha egybeült is ilyen, akkor kevésbé alkalmas élő növényül, vagyis kertek kerítésül. Egyébként

nagyon ajánlható ez is a tovább fényesítésre

Mind a három említett rózsafajt leginkább magról szaporítjuk. A Regel-féle rózsza ezen kívül még töszasztás útján is szaporítható, mert töve terjeszkedő természetű, a föld alatt indákat hajt, amelyek új sarjakat hoznak létre. Egy-egy jól kifejlődött terebélyes bokor körül több fiók bokor keletkezik, a melyek külön választhatók és külön elültethetők. A mi a rózsamag elvetését illeti, arra nézve meg kell jegyezni, hogy annak meg van a maga fortélya. Első sorban megjegyzendő, hogy a rózsamag, mint keményhaju mag csak a földben való hosszabb fekvés után kel ki, ezért ha tavasszal elvetjük, rendszerint egyetlen egy mag sem kel ki belőle. Ha bántatlanul hagyjuk az ágyást, akkor sok mag a következő év tavaszán fog kikelni. A rózsamagot ezért vagy ősszel vesszük el, vagy pedig ősszel elreégezzük homokba és csak következő tavasszal vetjük el. Az elreégezésnek az a módja, hogy hordóba rétegezzük el a rózsamagot a bogvókkal együtt és egy réteg rózsamagot és egy réteg homokot felváltva rakunk a hordóba két ujnyi vastagon. A hordót a pincébe helyezük el télire. Tavasszal azután kerti ágyásba vetjük el az elreégezett magot.

A fent említett rózsafajokból kapható egy kevés mag a kolozsvári gazdasági akadémián, sőt a Regel-féle rózsából elültetésre alkalmas fiatal bokrokat is adhatunk el.

Dr. Péter Béla.

Egyleti Élet.

Az igazgató-választmány ülése.

Az E. G. E. igazgató-választmánya f. hó 3-án br. *Jósika* Gábor elnökle alatt ülést tartott közvetlenül a közgyűlés előtt. A közgyűlés tárgyainak előkészítése után a

jogtanácsosi állás

betöltésére kerül a sor. Dr. *Sipos* Gábor egy. jogtanácsosnak Kolozsvárról való távozása folytán megürült jogtanácsosi tisztségre a választmány egyhangulag dr. *Viski* László ügyvédet választotta meg.

Dr. *Szentkirályi* Ákos vál-tag indítványára elhatározta a választmány, hogy a

könyvkiadó vállalat

számadásait külön számlán vezetteti, hogy az egylet világos képet nyerjen a vállalat jövedelmezőségéről.

Az E. G. E. közgyűlése.

Az E. G. E. okt. hó 3-án tartotta meg f. évi közgyűlését br. *Jósika* Gábor egyesületi elnök elnökle alatt. Az ülésen

jelen voltak

Lészai Ferenc és dr. gr. Bethlen György al-elnökök, br. *Jósika* Samu, br. *Szenikereszthy* Zsigmond, br. *Mansberg* Sándor, *Matskásy* Pál, dr. *Szentkirályi* Ákos, *Szász* István, *Szász* Ferenc, *Jakab* László, *Berényi* György, *Rosenberger* Sándor, *Kabós* Kálmán, gr. *Wass* Béla, dr. *Papp* József, dr. *Szádeczky* Lajos, dr. *Péter* Béla, *Gergely* Sámuel, id. gr. *Bethlen* Ödön (*Drág*), ifj. gr. *Bethlen* Ödön (*Aranyosgyéres*) és még mások.

Br. Jósika Gábor elnök az ülést megnyitván a jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Páter Béla és Szász István tagokat kérte fel. Ezután a

zárszámadások

ismertetése rendén előadó felolvasta az 1918—19. évi zárszámadásokat, amelyek szerint az egyesület vagyona az 1919. év végén 377,215 korona 33 fillér volt. A szokásos felmentvények megadása után a

titkár választás

rendén tudomásul vette a közgyűlés Tokaji László egykori igazgató-titkár távozását és br. Kemény József lemondását és az egyesület titkárául egyhangulag megválasztotta Török Bálint okleveles gazdát a Torda-Aranyos vármegyei Gazdasági Egylet titkárát. Török Bálint titkár köszönetet mondott az elnöknek és a közgyűlésnek az előlegezett bizalomnak és kijelentette, hogy igyekezni fog e bizalomra méltónak lenni és a kívánalmaknak minden tekintetben megfelelni.

Az alapszabályok módosítása

immár elkerülhetetlen lévén a közgyűlés az alapszabályok módosítását határozta el. Módosítás, hogy a tagdíjak összegének megállapítása a közgyűlésre ruháztatik és mentesül az egyesület a régi alapszabály szerint ama kötelezettsége alól, hogy a lapot és kiadványait a tagok részére díjtalanul küldeni köteles. E módosítások alapján a közgyűlés az alapítási díjösszeget 2000 leiben a rendes tagdíjat 100 leiben állapította meg. Megbízta a közgyűlés az igazgatóválasztmányt, hogy kérje fel az egyesület régi alapító és rendes tagjait, miszerint a tagdíjait az újonnan megállapított összegig lehetőleg emeljék fel.

A választások

rendén a közgyűlés a fegyelmi-bizottság tagjainak kiegészítése során a bizottság rendes tagjának megválasztotta dr. Papp József, póttagnak dr. Szentkirályi Ákos és Patrübány Miklós egyetemi tagokat. A számvizsgáló-bizottság tagjainak kiegészítése során a bizottságba megválasztotta a közgyűlés Bocsánczy Tódor, Brutsy László és Fekete Nagy Béla egyetemi tagokat.

Apróbb közlemények.

Szerkesztő változás.

Az EGE. ujjászervezésének megindulásakor arra kértem fel, hogy a szervezkedés megindítását, az újonnan felállított Agrár-szakosztály titkári, az újból megjelenő Erdélyi Gazda felelős szerkesztői és kiadói teendőit, majd a távozóban levő és időközben eltávozott egyetemi titkár és segédtitkár helyét az EGE. titkári teendőit is ideiglenesen ellássam, míg a közgyűlés a titkári állás betöltése iránt intézkedik. A folyó hó 3-án megtartott közgyűlés az egyetemi titkári állást betöltötte, így az ideiglenesen vállalt munkám véget ért. Az összes további teendők az új titkár személyében összpontosulnak. — Az új titkár, ki az EGE. alapszabályaihoz képest az Erdélyi Gazda szerkesztését és kiadását is végezni fogja, nem kell különösen bemutatni az egyesület tagjainak és a lap olvasóinak, mert alkalmas munkásságát, tevékenységét, ügybizalmát úgy az EGE.-nél való segédtitkári és utóbb a torda-aranyos vármegyei gazdasági egyletnél való titkári működése alapján jól ismerik. A megindított szervezkedés alapvető munkálatait elvégezve, a további teendőket az új agilis titkár kezébe letelve és köszönetet mondva a minden felől tapasztalt lelkes támo-

gatásért, nem mulaszthatom el minden egyes gazda figyelmébe ajánlani, hogy minden társadalmi osztály csak vállalt munkával, jól megszervezetten, az egymásra utalt emberek minden erejét jól összefogva képes a változott viszonyok között az önvédelmi harcot a boldogulhatás, a jobb jövő érdekében megvívni s ezért a szervezkedésben mindnyájuk jól fel fogott érdekében csoportosuljanak az EGE. zászlaja alá.

Dr. Szádeczky Lajos

Az Erdélyi Gazda olvasóhoz. Az Erdélyi Gazda újból napvilágra jöve, ennek első számait igyekeztünk minden gazda kezébe eljuttatni, hogy életrekelésünkről, gazda kezébe eljuttatni, hogy életrekelésünkről, terveinkről tájékozást nyújtsunk. Bármennyire is óhajtánánk azt, hogy a gazdákat, az érdeklődőket továbbra is megismertessük az aktuális kérdésekkel, a legújabb rendeletekkel és a szükséges tudnivalókkal, tájékoztató szakdolgozattal, mégis ezt csak az esetben tehetjük, ha az E. G. E. Agrár szakosztályának díjait (50 banit) befizetik, vagy az Erdélyi Gazdára előfizetnek (erre az évre 25 lei.) Kérjük tehát a gazdákat, hogy a szakosztályi díjat, vagy az előfizetési díjat haladéktalanul küldjék be s ez által a szervezkedésünket támogassák, a lap fennállását, további kibővülését, gyarapodását előmozdítsák és lehetővé tegyék, hogy az Erdélyi Gazdát továbbra is kiadhassuk.

Vágómarhatelepeket állítanak fel Erdélyben. Bukarestben belül vágómarhatelepeket állítanak fel, amelyekkel a husellátás megkönnyítését akarják elérni. A szükséges előmunkálatok megkezdése céljából tisztviselők érkeztek Erdélybe.

Országos vásárok. A tordai kisasszony-napi országos vásár a pénzbeváltás idejére esett, ezért úgy az eladók, mint vevők távol tartották magukat a vásártól. E vásár pótlására okt. 26—29 én Tordán pótvásár lesz. Ezt követi a kolozsvári országos vásár november 1—3-án amely vásár megtartásának ezideig akadályai nincsen.

Kényszerbérleti határozatok felebezhetősége. Már többször említést tettünk arról, hogy a kényszerbérlet ügyekben hozott megyei bizottsági határozatok elleni felebezési jog ez időszertint nincsen szabályozva. Az EGE. elnöksége előtt midőn szóvá tette ennek sérelmes voltát. Petrin Emil államtitkár, az agrárkomite osztály-elnöke kijelentette, hogy a megyei bizottságok határozata ellen a kényszerbérleti ügyekben felebezések vagy panaszok az agrár-komite kolozsvári osztályához beadhatók.

Állatjárványok Erdélyben. A forradalom utáni kaotikus állapotok, az állategészségügyi törvényeknek és rendeleteknek be nem tartása, a nagymértékű állatorvos hiánya és főleg a megbízható oltóanyag hiánya, az állatállományt pusztító betegségek elharapódzását vonja maga után. Egész Erdély területén apasztja az állatállományt a ragadós száj és körömfajás, a lépfene, a sertéspesztis, a sertésorbán, a sercegő úszók, sőt a szarvasmarhák ragadós tüdőlobja is fellépett. A múlt évben Brassóban és Botfaluban 1700-nál több marhát kellett tüdőlob miatt levágni. A tüdőlob folyó évi szeptember hó folyamán Nagyszebenben, Kistoronyban, Nagycsürön ismét felbukkant, bár nem oly mértékben, mint a múlt évben Botfaluban. Remélhető, hogy a ragály továbbterjedése a megtett intézkedések által korlátozható lesz. Az állatjárványok elleni védekezés feltétlenül szükségessé tenné egy megbízható oltóanyag termelő létesítését, mert a Bukarestben készült oltóanyagok nem váltak be, de nem is valhatnak be, mert a jó szétum termelésnek fontos kelléke az, hogy lehetőleg a felhasználás helyén és körülményei között állíttassék elő a szétum. Nagy szükség volna egy diagnostikai intézetre is, hol a kórisméket bakterológiailag megvizsgálják. Bukarest távol van, viszonyai mások, az állatfajok nem azok az erdélyi-ekkel.

A cukorrépa és a cukor ára. A cukorrépa termelők és cukorgyárosok a földművelésügyi reszortban értekezletet tartottak, melyben megbeszéltek a jövő év cukor ellátás ügyét. Bár maga a répa minősége a hosszasan tartó eszések miatt nem a legjobb, a termés mennyisége kielégítő. Egy vagon répa kb. 4500—5000 leu. A finomított cukor pedig kb. 15 leuba fog kerülni kg.-ként, ha addig újabb ár befolyásoló körülmények nem jönnek közbe.

A titkár hivatal közleményei. Ajánljuk gazdársainknak, hogy őszi vetéseiket csávázás nélkül ne eszközöljék. Ugyazintén ajánljuk szőlősgazda társainknak, hogy a jövő évi első permeterezéshez szükséges rézgalic szükségletüket már most biztosítsák. A rézgalic ára Kolozsvárt 14—16 lei kg.-ként. Vidéken 22—25 leit is elkérnek a galicért, ezért ha tagjaink szükségletüket bejelentik a pénz egyidejű beakidésével, készséggel lefoglaljuk a kívánt mennyiséget. Kiszáraznak szükségletét is készséggel beszerezzük ilyen formán, ha a szükségletet együttesen jelentik be.

A lapfelügyelő bizottság ellenőzése mellett
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

DR. SZÁDECZKY LAJOS

A lap az Erdélyi Gazdasági Egylet tulajdona.

Gazdatiszti állást keres

kolozsvári gazd. tanintézetet végzett, 38 éves, nős református, a gr. Bánffy Miklós és gr. Mikes-féle gazdaságokban szerzett gazdageres gyakorlati ismeretekkel bíró, állását kényszerbérlet miatt elhagyó gazdatiszt. — Cim a titkári hivatalba.

Minden magyar embernek olvasnia kell

az
„ERDÉLYI SZEMLE”-t

Erdély legrégibb szépirodalmi hetilapjait.
Főmunkatársai: Dr. Márkl S., Dr. Makfal S.,
Bethlentfalvy Pál, Reményik S.
Előfizetési ára 1 évre 160 leu, 1/2 évre 80 leu.

„Erdélyi Merkur”

pénzügyi, ipari és kereskedelmi szaklap.

Előfizetési ára 1 évre 100 leu.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Str. J. Maniu 3.
(Szentegyház-u.)

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank r. t.

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

Beizetett alaptőkje: 5.000.000 leu.

Egyéb alapjai: 440.000 leu.

Elfogad betéteket kényvecékre, pénztárjegyekre, és folyószámlákra kölcsönnyújtás mellett.
Leszámlától váltókat, folyósít törlesztéses kölcsönöket, vesz és elad értékpapírokat, előleglet nyújt értékpapírokra, díjmentesen bevált szelvényeket és mindenemell bank és takarékpénztári ügyeket lebonyolít.
Áruraktárai: (Pályaudvar mellett) Baross-tér 8, Fiók: Gy. fehérvár

Elsőrendű **hernyóenyvet** készít a
„TERRA” KÉMIAI LABORATORIUM
(Kolozsvár, Bartha Miklós-utca 13.)
Kilónként 35 Leu-ért a helyi kereskedőknél kapható.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE

Vezérképviselőségek: Aradon, Kolozsváron és Brassóban. Elfogad tűz, jég élet, betörés, baleset, temetési segély, kibazasítási stb. biztosításokat. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatást nyújtanak a vezérképviselőségek. Kolozsvár Deák F.-u. 35. I. em.

325 Gyümölcsfákat, díszfákat és cserjéket, fenyőfákat, szőlőoltványokat, zöldség és répa-magvakat szállítanak legjobb minőségben
Fischer és Társai. Tulajd.: Ifj. Ambrosi M és Fischer L. örökösei Nagyenyed—Aiud.